

Izbaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.
Telefon 3/VL.

Letnik 2.

Maribor, sreda 8. januarja 1919.

Štev. 5.

Regent Aleksander - narodu!

Regent Aleksander je izdal 6. t. m. nastopno proklamacijo:

Mojemu narodu, Srbom, Hrvatom in Slovincem! Dočakali smo srečni, davno zaželeni dan našega osvobojenja in našega svobodnega ujedinjenja v narodno državo, kjer bo mogel živeti naš narod svoje polno življenje in bo mogel brez ovir uživati darove, s katerimi je blaga božja roka tako obilno obdarila našo lepo domovino.

Izpolnjena je zaobljuba, ki so jo skozi veke s svojo krvjo vedno obnavljali in potrjevali vsi naši rodovi

Po enodušni odločbi našega naroda, izraženi z enodušno izjavo njegovih najboljših zastopnikov, so združeni vsi do sedaj razcepljeni deli naše domovine v enotno kraljestvo, na čigar vlado je po narodni volji poklican kralj vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, moj vzvišeni oče, Nj. Veličanstvo kralj Peter I.

Vršč kraljevo oblast v njegovem imenu sem sestavil v sporazumu z voditelji in pooblaščenici vseh narodnih strank, srbskih, hrvatskih in slovenskih, našo prvo državno vlado, kot viden znak našega bratstva in naše popolne bratske solidarnosti. V tej vladi sedijo in delajo složno narodni voditelji vseh treh ver, vseh treh imen, vseh strank in vseh pokrajin našega kraljestva.

Moja vlada bo delala v popolnem soglasju z narodnim predstavništvom in bo njemu odgovorna. Zato bo njena dolžnost, da čimprej skliče v Belgrad narodno predstavništvo, sestavljeno iz odposlancev srbske skupščine ter Stare Srbije in Makedonije, iz sorazmernega števila članov Narodnega veća ter iz zastopnikov Vojvodine in Črne gore. Narodno predstavništvo bo začasni, vendar pa polnomočni zakonodajni činitelj v našem kraljestvu. Kot kralj svobodnega in demokratskega naroda se bom v vsem strogo držal načela ustavnega, parlamentarnega vladanja, ki bo temeljni kamen naše po prosti volji naroda osnovane države. V tem duhu in po teh načelih bo vladala moja vlada državo in reševala vsa vprašanja zunanje in notranje politike.

Vlada bo predložila narodnemu predstavništvu volilni red, ki bo zajamčil na podlagi splošne volilne pravice svobodne volitve za ustavotvorno skupščino. Ta bo vladi predložila v rešitev načrt demokratske državne ustave v duhu državnega edinstva z obširno upravno avtonomijo in z zajamčenjem najširših političnih svoboščin in državljskih pravic.

Dolžnost moje vlade bo, da takoj razširi na vse kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev vse pravice in svoboščine, ki so jih po ustavi kraljevine Srbije dosedaj uživali srbski državljani. S tem bo priznana in utrjena popolna

enakost vseh državljanov kraljestva pred zakonom, odpravljena vsaka predpravicu stanu ter zajamčena svoboda in ravnopravnost veroizpovedanj.

Moja želja je, da se takoj prične s pravično rešitvijo agrarnega vprašanja, da se odpravijo kmetstva in zemljiška veleposestva. V obeh primerih bo proti pravični odškodnini dosedanjim lastnikom razdeljena zemlja med siromašne poljedelce. Vsak Srb, Hrvat in Slovenec bodi gospodar na svoji zemlji! V naši svobodni državi morajo biti in bodo svobodni lastniki zemlje.

Zato sem pozval svojo vlado, naj takoj sestavi komisijo, ki bo pripravila rešitev agrarnega vprašanja. Kmete-tlačane pozivljam, naj v zaupanju v kraljevo besedo mirno pričakujejo, da jim vlada zakonitim putem preda zemljo, ki bo za naprej samo božja in njihova, kakor je to že zdavnaj v Srbiji.

Štiriletna vojna nam je povzročila neizogibne globoke izgube v vseh ozirih. V svrhu čim hitrejšega in povoljnega prečiščenja in pa da se povrnejo v naše dežele čimprej normalne razmere, bo posvetila moja vlada svojo glavno skrb narodni prehrani siromašnih ljudskih slojev in pomoči in preskrbi vojnih invalidov, obnovi upostožene in razdejane domovine, kakor tudi obnovitvi rednega prometa na kopnem in na morju, kar je prvi predpogoj za pravilni razvoj narodnega življenja. Najnujnejša in najvažnejša naloga moje vlade je sedaj, da doseže pri sklepanju svetovnega miru tako določitev naših državnih mej, da se bodo verno krile z etnografskimi mejami celokupnega naroda ter da ne preide noben del naše zemlje v tujo last. V dosegu vspeha je neobhodno potrebno, da zbere in uedini naša mlada država vso svojo moralno in materialno moč.

Neobhodno potrebno je, da postane njeno notranje življenje močno in silno. Zato pozivljam vse dobre državljane in zveste sinove našega kraljestva, da pomagajo moji vladi z besedo, z delom in z vzgledom pri njenem prizadevanju za ohranitev sedanjega miru in reda v domovini. To ni potreba samo za sedanjost, temveč je tudi naloga za bodočnost našega kraljestva. Naši plemeniti zavezniki in ves svet so z utemeljenim občudovanjem in z zaslužnim priznanjem ocenili junaške napore in samozatajevanje moje vojske ter vstrajnost mojega naroda. Potrudimo se, da jim vsem nudimo s tem, da pozabimo svoja medsebojna nasprotstva in opustimo vse naše prepire, zgled treznega in zavednega naroda, vrednega, da živi in da dela v miru z velikimi presvittljenimi narodi, katerim je bil sebi v čast in ponos hraber vojni drug in lojalen zaveznik. Ohrabreni po

zgledih vzvišenega rodoljubja in požrtvovalnosti naših vojakov, naših mučnikov in vseh naših delavcev, ter klanjajoč se grobovom naših junakov, bova jaz in moja vlada neprestano in budno skrbela za rodbine vojakov, ki so ovenčani z večno slavo padli v krvavi borbi za udeležitev zgodovinske misli in naloge našega naroda.

V imenu svojega vzvišenega očeta in v svojem imenu pošiljam kraljevi pozdrav vsemu mojemu narodu, vsem Srbom, Hrvatom in Slovincem.

Bodi nam vsem srečno novo leto, v katerem se bo v imenu božjem razvila in za veke ponosno zaplapolala naša trobojnica, s slavo odičena, po vsem svetu priznana in spoštovano znamenje našega kraljestva, sijajen dokaz suverenitete naše države; zaplapolala bo po vseh naših deželah, na vseh naših gorah, na vseh naših rekah in otokih do našega sinjega morja.

Napolnimo svoja srca s krepko vero v zdravje, močno in budno življenje našega kraljestva, Bog in duh naših prednikov in naših velikih mrtvecev naj bdi nad nami vsemi, naj nas hrabrita in krepi v vstrajnem, naporsem in splošnem delu za blagostanje in srečo mojega naroda.

Dano v našem kraljevem dvorcu v Belgradu, dne 6. prosinca 1919.

Aleksander, s. r.

Predsednik ministrskega sveta:

Stojan Protić, s. r.

podpredsednik min. sveta:

dr. Korošec, s. r.,

in ostalo ministristvo.

Političen pregled.

Boji na Koroškem. Nemške čete so začele prodirati 4. januarja proti Podklostru, katerega so 5. januarja zasedle. Prodrli so naprej do Podrošce blizu kranjske meje. Boj za Podrošce se še bje. Kako grdo ravnaajo Nemci s slovenskimi kmeti, pripoveduje kmet iz Važenberga: »K meni je prišla na starega leta dan nemška patrolja, močna 7 mož. Ker sem slutil, da me hočejo odgnati, ker sem Slovenec, sem se skril v podstrešje. Tam sem slišal, kako so nemški patrulerji od moje žene zahtevali, da naj me jim izroči. Grozili so ji, da jo ustrelje, ako me ne izda, in da mi zažgo hišo ter da jo izropajo. Ker mene niso mogli najti, so odšli. Popoldne so zopet prišli. Ker mene ni bilo doma, so zgrabili mojega preko 70 let starega, bolnega in na obe oči slepega očeta. Vlačili so ga po cesti, ki vodi v Celovec, ga psovali in ga, ker več ni mogel hoditi, končno vrgli v obcestni jarek ter ga topli. Neki nemški vojak ga je tolkel s puškinim kopitom in ga končno pustil v cest-

nem jarku, ko je videl, da se brez zavesten več ne more ganiti.

Izvolitev srbskih članov za državno vječe (parlament) kraljevstva SHS. Belgrad 3. jan. V današnji srbski skupščini so za državni parlament, ki naj bi se sestel, ako ne preje, pa gotovo 1. marca 1919, izbrali 84 poslancev: 39 radikalcev, 20 samostalnih radikalcev, 6 nezavisnih radikalcev, 11 narodnjakov, 1 radikalni disident, 1 socijalist. Izbrali so tudi 84 namestnikov. To so samo srbski poslanci iz kraljevine, določeni za parlament.

Protestni shodi proti italijanskim nasilstvom so se vršili te dni po celem Hrvatskem. Povsod so govorniki naglašali, da je jugoslovanski narod pripravljen v slučaju potrebe zgrabit za orožje.

Na Reki je prevzel v roke oblast mednarodni oddelek. Dopuščeno je zopet, nositi jugoslovanske znake.

Paderewski — predsednik poljske republike. Določeni predsednik poljske republike Paderewski je spremljan od angleškega poslanika prispel v Varšavo. Njegov sprejem je bil sijajen.

Rosevelt umrl. Bivši predsednik združenih ameriških držav Roosevelt je umrl.

Bivši nemški kancelar grof Hertling je 4. januarja umrl.

Wilson v Rimu. Predsednik Wilson je prišel 2. januarja v Rim, kjer je bil od kralja in ljudstva slovesno sprejet. Soboto popoldne je Wilson obiskal papeža.

Strašni pocietni boji v Berlinu. V Berlinu divja meščanska vojna. Po nedeljskem puču na uredništva Vorwärtsa in druge, so špartakovci (neodvisni socijalisti), podpihani po Liebknechtu in ruskem boljševiškem vodji Radek-u, ki se je spet prikazal v Berlinu, poskusili s silo odstraniti vlado in si prilastiti moč. Vneli so se sredi Berlina strašni boji, s puškami, strojnimi, ročnimi granatami, oklopnimi avtomobili in artilerijo. Vladi zvesti gardni regimenti iz Spandave se bližajo Berlin-u. Mrtvih je neštevilno. Pravi se, da gre za odločilni boj med vlado in špartakovci. Poročila so v splošnem zelo nejasna.

Mariborske novice.

Vodnikova stoletnica. Danes je minilo sto let, kar je umrl prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik. Treba bi bilo kakega slavlja.

Ptujski vlak vozi od nedelje ob 9. zjutraj, ne več ob 10.

Pastor Mahnert se je pritožil zaradi svoje aretacije na ljubljansko nadsodišče, ki pa je razsodilo, da ostane v preizkovalnem zaporu.

Koroška legija. Legija slovenskih prostovoljcev je včeraj odšla proti koroški fronti.

Okrajna bolniška blagajna. Poverjenstvo za socialno oskrbo je potom odposlanca g. Kocmurja prevzela bolniško blagajno in časno imenovalo za komisarja g. prof. Favaia.

Preizkava zaradi veleizdaje proti vodji mariborskih nemških soc. demokratov Suppanzu in proti tiskarju Mostböcku je ustavljena.

Al' njega od nikoder ni, tako pojemo žalostno mariborski kadilci. Finančno ravnateljstvo prosimo, naj se nas usmili!

Obsodba radi Zagrebških izgredev. 7. t. m. je vojaško sodišče izreklo obsodbo proti

vojakom, ki so se dne 5. decembra udeležili znanih izgredev. Sodišče je spoznalo krivim obtoženca nadporočnika Josipa Jarouša zločina zamenjanja službenih predpisov ter ga obsodilo v 4 mesečno ječo. Po prestani kazni se odpusti iz armade. Obtoženi podčasniki so bili spoznani za krive zločina vojaške pobune in obsojeni: Josip Šimanović in Rudolf Cecelj na 7 let, Ivan Perečič na 6 let, A. Schwarz na 4 leta, Ivan Babič, Dragotin Mort in Fran Kovačič na 3 in pol leta težke ječe. Vsi imenovani so bili tudi obsojeni na degradacijo. Pešci Miloša Vragovič, Gašparac, Šarc, Skreblin, Herceg, Trsoglavac, Crnčič, Vrukljič so bili obsojeni na težko ječo dveh let. Ostali obtoženci, izvzemši Pomjana, ki je bil oproščen, so bili obsojeni na težko ječo enega, odnosno poldruga leta.

Jugoslovanski dopisni urad v Belemgradu (korespondenčni urad), ki bo pošiljal vesti v Sarajevo, Split, Ljubljano in Novi sad, bo obrednem sprejemal vesti. Telefonska številka je 41. Vsa uredništva časnikov se naprašajo, da pošiljajo po 4 izvide listov na dopisni urad. Ravno tako naj bi vse naučne in zabavne revije pošiljale svoja izdanja na dopisni urad.

Železniška nesreča pri Ogulinu. 3. t. m. se je v vlaku od Reke v Zagreb pripetila nesreča. Užgal se je vagon III. razreda, kjer je neki potnik imel bencin, ki se je vnel. Ranjenih 8—10, mrtvih 10—15. Ti so tako zgoreli in ožgani, da jih ni mogoče spoznati, kdo da so. Zato ne imejmo dandanes bencina, petroleja in drugih gorljivih stvari v vagonih.

Izvoz živil iz Jugoslavije prepovedan. Prehranilni komisar za Slov. Štajersko nam naznani: Po naredbi Narodne vlade SHS v Ljubljani št. 13 z dne 6. listopada 1918 je vsak izvoz živil in drugih potrebščin iz Jugoslavije v Nemško Avstrijo prepovedan. V Špilju se vrši po finančni straži natančna preizkava (revizija) prtljage potnikov, nadalje v Mariboru in Špilju natančna preizkava tovarnega in bizzovznega blaga ter potne prtljage. Finančna straža ima povelje zaseči in odvzeti vsa živila (razven že pripravljenih jedil za potovanje) in druge potrebščine, katerih izvoz ni dovoljen po posebnih izkaznicah izstavljenih od Narodne vlade prehranilni urad v Ljubljani ali pa od prehranilnega komisarja za Slov. Štajersko v Mariboru. Izrecno se povdarja, da okrajna glavarstva, občine, Narodni sveti, orožništvo i. t. d. nimajo pravice izdajati izvoznih dovoljenj. Prošnje za izvoz se imajo pošiljati Narodni vladi prehranilni urad v Ljubljani. Pri izselitvi rodbin iz Jugoslavije v Nemško Avstrijo in pa za majhne množine živil, katere pošiljajo sorodniki ali pridelovalci sami za se v Nemško Avstrijo, se naj pošljejo prošnje na prehranilnega komisarja za Slov. Štajersko v Mariboru. Z ozirom na nemoteno uradovanje se odslej na ustmene prošnje za izvozna dovoljenja ne bode več oziralo, pač pa se bodo pismene prošnje, katerim se naj priloži tudi koverta z natančnim naslovom in potrebnimi znamkami za odgovor rešile tekom 24 ur. Ker se od sedaj zanaprej zasežena živila in druge potrebščine stražkam ne dajo več nazaj, naj se tozadevno opusti vsaka intervencija pri prehranilnem komisarju. Stranke naj se raje natančno drže na dana navodila, da ne trpe škode. Pripomni se, da je izvoz vina brezpogojno prost. Istotako obleka za lastno porabo. Dr. Lajnšič, prehranilni komisar za Slov. Štajersko.

Osebnega prometa na progi Rogaška Slatina do Sv. Roka za sedaj ni mogoče uvesti, ker progja ni izdelana za osebni promet. Ko bo to progjo mogoče preurediti, se bo želja občinstva upoštevala.

Slab krompir. Občinstvo se upravičeno hujuje nad slabim krompirjem, ki ga sedaj pro-

daja mesni prehranjevalni urad. Najdejo se lažnjivci, ki pravijo, da so tega krivi Slovenci. Konstatiramo, da smo od Nemcev že prevzeli tak krompir. Par dni pred predajo magistrata Slovencem so mestni uslužbenci vozili cele vozice izbranega boljšega krompirja domu.

2000 beguncev je došlo te dni iz begunskega taborišča v Brucku ob Litvi v Sterntal.

Krompir se bo razdelil v petek 10. jan. na prodajalce v posameznih okrožjih. Na osebo pride 3 kg. En kg stane 90 vin.

Jabolke bodo prodajali v mestni prodajalnici na Rotovškem trgu jutri v četrtek 9. jan. od 2. ure popoldne. Kilogram stane 1 K 50 v.

Sveče so dobili sledeči trgovci: Andraschitz, Berdajs, Felber, Greiner, Kaufmann, Kreml, Kautschitsch, Laufer, Leinschitz, Lepej, Leschans, Mikawitsch, Primus, Preschern, Quandest, Sirk, Stieberz, Tischler, Ussar, Verstovšek, Weigert. Prodajali bodo sveče od petka 10. jan. naprej tudi še na karte za december in na nove januarske karte. Trgovci morajo prejete karte nemudoma oddati aprovizaciji.

Prvi mariborski bioskop. Danes zvečer prične nov program, ki traja do 10. januarja. Uprižori se žaligra »Grozeča nevarnost« in šaloligra »Pravljica«.

Spodnji Dravograd. (Dopis). Tukaj in v vzhodni Koroški ni nobenih bojev. Aretiranih je bilo več nemčurjev, ki so strastno agitirali proti Jugoslaviji.

Razne novice.

Amerikanski prehranjevalni kontrolor Hoover (Huvr) je dognal, da v Nemški Avstriji bolj manjka živil, da je tu hujska sila kakor na Nemčiji. Zato bo Amerika napreje preskrbela svoje zaveznike (torej tudi Srbijo in nas), potem nevtralne države in potem šele sovražne države, torej preje Nemško Avstrijo, potem šele Nemčijo.

Brezposelnost dunajskih pekov. Urad za brezposelne dunajske peke je dal pretečeni teden 2200 brezposelnim državno podporo. Razven tega se oglašja dnevno po pedeset novih. Ker ima na Dunaju sedaj samo 1000 pekov delo, kaže veliko število brezposelnih, da je že sedaj večina pekovskih pomočnikov brez posla. (Arb.-Ztg.)

Ženske kot porotnice. Z Dunaja se poroča, da je sprejet predlog o premembi zakona glede porotniške liste. Davčni cenzus se odpravi in ženskam se dovoli poslovati kot porotnice.

Hiša če mogoče z vrtom, za malo družino, se išče v najem, ali pa stanovanje z eno ali več sobami in kuhinjo, do 1. svečana. Vpraša se pri **Obranu**, Fischergasse 9. 2—1

Soba brez postelje se odda Slovincu. Posteljo treba preskrbeti. Poizve se pri g. V. Weixlu, Glavni trg 22.

Branjarija, Glavni trg št. 21

prodaja izvrstno vino, novo in staro, pivo, sadjevec (mošti), kuhano prekajeno meso, razne klobase, jajca, grah, sadje itd. Priporoča se slovenskemu občinstvu.

2—2

A. Ivanuš.

Otvoritev čevljarske delavnice v Mariboru.

Podpisani naznanjam sl. občinstvu, da začnem dne 7. t. m. v **Cvetlični ulici št. 9** kot samostojen mojster svojo obrt. Potrudil se bom po možnosti v najkrajšem času izvršiti vsa popravila in nove čevlje po solidnih cenah, ter se vsem priporočam.

2—2

France Golob, čevljar.